

2015-10-30

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar avseende Delrapport från Ledningsutredningen (U 2015:11)

Rapporten är daterad den 30 juni 2015 och utredningens svar på ett önskemål, som uttalas i tilläggsdirektiv daterade den 23 april 2015. Vad som särskilt ska belysas är möjliga sätt att utse ordförande och ledamöter i landets högskolestyrelser. Tilläggsdirektivet betonar att hänsyn ska tas till ”såväl regeringens som högskolornas intresse av inflytande över kompetensprofilen i högskolornas styrelser” (Dir. 2015:44).

Rapporten föreslår att storleken av svenska högskolestyrelser ska kunna variera mellan minst sex och högst 14 ledamöter utöver ordföranden. Dessutom föreslås att såväl antalet externa ledamöter som antalet lärare och studenter i styrelserna ska kunna variera men att det minsta tillåtna antalet ledamöter från vardera kategorin ska vara två.

Den i rapporten föreslagna tekniken att låta en styrelse själv – med inslag av kooptativ metod – påverka sin egen fortsatta storlek och sammansättning är inte bara främmande för svensk förvaltningspraxis utan även enligt vår mening i sammanhanget olämplig. Ty den är ägnad att göra högskolestyrelserna till arenor för övergripande konstitutionella motsättningar, som enligt svensk praxis bör avgöras av regering och riksdag. Den riskerar också att – med hänsyn taget till nuvarande styrkeförhållanden inom universitetsstyrelserna – leda till att antalet ledamöter från universitet minskar över tid.

Historiskt har det inte ansetts vara självklart hur högskolestyrelser bör vara sammansatta. Åtminstone sedan 1990-talet har två synpunkter stått mot varandra – å ena sidan universitetslärares intresse av att kunna utveckla forskning och utbildning professionellt och å andra sidan näringslivet och den offentliga sektorns intresse av att kunna utveckla verksamheten på ett bättre sätt än de akademiskt yrkesverksamma.

Givet att motsättningen ser ut som den gör har regeringen i dagsläget att välja mellan två metoder. Den ena är att fortsätta längs den linje som den så kallade autonomireformen anvisar, det vill säga att decentralisera kampen mellan de båda huvudsynpunkterna till högskolestyrelserna. Den andra är att på central nivå bestämma vilken avvägning som erbjuder en fungerande samlevnadsformel. Den senare metoden är enligt vår mening att

föredra. Ty den innebär att högskolestyrelserna får möjlighet att koncentrera sig på sina ledningsuppgifter. De behöver inte tjäna som arenor för författningspolitiska motsättningar, för vilka de är vare sig avsedda eller lämpade.

Vi menar att regeringen av den framlagda delrapporten bör dra följande slutsatser:

1. Samtliga högskolestyrelser bör vara lika stora och med de proportioner mellan studerande, lärare och allmänföreträdare som regering och riksdag finner motiverat. Rapporten ger inga övertygande skäl till varför storlek och sammansättning bör kunna variera. Fördelarna med att saken regleras enhetligt är däremot uppenbara. Utan det föreslagna inslaget av kooption och kryphål för politiska manipulationer på lokal nivå förstår allmänheten vad som gäller och politiskt ansvar går att utkräva.
2. Valen av allmänföreträdare bör beredas på det sätt som regeringen finner lämpligt och utan formell reglering. Rapporten ger inga övertygande skäl till varför just detta beredningsförfarande skall regleras i särskild ordning. Metoden är ägnad att skapa en bysantisk oreda som allmänheten inte kan överblicka och för vars utfall inget politiskt ansvar går att utkräva.
3. För det fall regeringen finner starka – av oss inte insedda – skäl tala för att storleken hos högskolestyrelser ska kunna variera bör såsom ett minimum *proportionerna* mellan kategorierna allmänföreträdare, lärare och studenter vara desamma oavsett det sammanlagda antal ledamöter. Det bör inte för en sittande styrelse vara tillåtet att påverka styrelsens framtida proportioner genom att öka eller krympa styrelsens storlek.

Styrelsen för Professionsförbundet